

Jeremy Miles AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a'r Gymraeg
Cabinet Secretary for Economy, Energy and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

26 Mehefin 2024

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr ar 7 Mai, ac am roi copi i mi o adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar Ymchwil a Datblygu. Hoffwn ymddiheuro am yr oedi cyn ymateb.

Rwy'n ddiolchgar am waith y Pwyllgor ar hyn ac yn atodi ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion unigol.

Yr eiddoch yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a'r Gymraeg
Cabinet Secretary for Economy, Energy and Welsh Language

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymateb ysgrifenedig Llywodraeth Cymru i adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig o'r enw *Ymchwil a Datblygu*

Argymhelliad 1 - Dylai Llywodraeth Cymru gynnal, neu gomisiynu, adolygiad o lefel y cyllid Ymchwil o Ansawdd a ddarperir i sefydliadau Cymru, er mwyn pennu'r swm sydd ei angen arnynt er mwyn iddynt ganfod y ffordd orau o gynnal ymchwil a chystadlu am gyllid allanol. Dylai'r adolygiad ystyried adolygiadau Diamond a Reid ac ystyried lefelau cyllido cyfatebol yn Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru wedi pasio deddfwriaeth i sefydlu'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CTER). Mae dyletswydd statudol gan y Comisiwn i hyrwyddo ymchwil ac arloesi. Rydym hefyd wedi cyhoeddi Datganiad o Flaenoriaethau Strategol y disgwylir i'r Comisiwn eu cyflawni dros y pum mlynedd nesaf. Mae'r rhain yn cynnwys:

- hyrwyddo cydweithio i hybu rhagoriaeth mewn ymchwil ac arloesi a datblygu mesurau ar gyfer perfformiad ymchwil fel bod yr allbynnau'n diwallu anghenion y wlad;
- Datblygu diwylliant o arloesi a chydweithio gyda busnes, buddsoddwyr diwydiant a llywodraeth ar waith yn seiliedig ar genhadaeth sy'n cyfrannu at yr economi a'r gymdeithas.

Bydd y Comisiwn yn gyfrifol am ddosbarthu cyllid Ymchwil cysylltiedig ag Ansawdd (QR), gan gynnwys gwelliannau cysylltiedig sydd â chysylltiad â'r Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil (REF). Daw'r Comisiwn yn weithredol ym mis Awst 2024 a bydd yn cyflwyno ei Gynllun Strategol i'r Llywodraeth ym mis Rhagfyr 2024. Mae'r gallu gan y Comisiwn hefyd i gynnal gwaith dadansoddi, a chyflwyno achos i Weinidogion Cymru am gyllid ychwanegol, gan gynnwys cyllid cysylltiedig ag ansawdd.

Argymhelliad 2 - Dylai Llywodraeth Cymru wneud mwy o ddadansoddiad o ledaeniad cyllid ymchwil a datblygu ledled Cymru er mwyn deall y darlun cenedlaethol yn llawn, ac edrych ar feithrin partneriaethau neu fentrau ariannu penodol eraill y tu allan i'r ardaloedd lle mae clystyrau arloesi llwyddiannus eisoes yn bodoli.

Ymateb: Derbyn

Mae cytundeb rhannu data ar waith rhwng Innovate UK a Llywodraeth Cymru sy'n ein galluogi i gael mynediad at ddata, yn ychwanegol at yr hyn sydd yn y parth cyhoeddus, ar geisiadau a gyflwynir am gyllid ymchwil, datblygu ac arloesi. Gan ddefnyddio'r cytundeb hwn, a setiau data eraill, rydym yn bwriadu cynnal dadansoddiad pellach ar ledaeniad rhanbarthol y cyllid, fel rhan o'n gweithgareddau adolygu a gwerthuso ar gyfer ein Strategaeth Arloesi, Cymru'n Arloesi.

Mae gennym gynllun cydweithredol gydag Innovate UK eisoes, gyda'r nod o ysgogi mwy o gyllid ymchwil, datblygu ac arloesi i mewn i Gymru, trwy gryfhau ein cynigion buddsoddi. Enghraifft o gydweithio yw menter ariannu benodol ar gyfer safleoedd lansiio yn rhanbarthau'r De-orllewin, y Canolbarth a'r Gogledd, gyda'r nod o gefnogi clystyrau o fentrau bach a chanolig ym meysydd Sero Net a bwyd-amaeth, a'u datblygu ymhellach. Cefnogodd Llywodraeth Cymru ddatblygiad y cynigion hyn, a arweiniwyd yn rhanbarthol gan awdurdodau lleol, cyfranogwyr academiaidd a rhanbarthol, megis Bargeinion Dinesig a Thwf.

Argymhelliad 3 - Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda phartneriaid ar gynllun cyfathrebu i dynnu sylw at effeithiau a manteision ymchwil ac arloesi a ariennir yn gyhoeddus i ystod ehangach o gynulleidfaoedd yng Nghymru, i godi ymwybyddiaeth o sut mae busnesau a'r byd academiaidd yn cydweithio ar heriau arloesi mawr a chynyddu ymgysylltiad a chyfranogiad mewn ymchwil a datblygu, gan ddechrau gydag ysgolion, ond gan gyrraedd ystod o gynulleidfaoedd mewn modd creadigol.

Ymateb: Derbyn

Roedd gwella cyfathrebu ar y cyfleoedd ar gyfer arloesi, a'r buddion o wneud hynny, yn thema allweddol o'r ymgysylltu a'r ymgynghori a wnaed ar gyfer Cymru'n Arloesi, ein strategaeth arloesi. Byddwn yn datblygu cynllun cyfathrebu, mewn partneriaeth â'r ecosystem yn ehangach, i godi ymwybyddiaeth ymhellach o effeithiau a manteision ymchwil ac arloesi a ariennir yn gyhoeddus yng Nghymru.

Argymhelliad 4 - Dylai Llywodraeth Cymru ystyried pa gymorth pellach y gellir ei ddarparu i fusnesau bach a chanolig: gan gynnwys eu helpu gyda phroses ymgeisio UKRI, mynd i'r afael â materion yn ymwneud â chaffael ac arian cyfatebol; ac i gyfeirio'n glir at yr holl ffrydiau ariannu amrywiol a'r cymorth sydd ar gael i gael mynediad atynt

Ymateb: Derbyn yn Rhannol

Mae Tîm Arloesi Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth un i un, a chymorth un i nifer, i fusnesau bach a chanolig a sefydliadau eraill yng Nghymru i godi ymwybyddiaeth o gystadlaethau cyllido UKRI perthnasol, a datblygu cynigion ar eu cyfer. Mae'r cymorth yn cynnwys adnabod partneriaid cydweithredol, cyfleoedd ariannu cyfatebol, datblygu cynigion cryf a, lle bo angen, darparu llythyrau o gefnogaeth. Rydym yn derbyn y gallai rhagor o gymorth gael ei ddarparu ac rydym wrthi'n ystyried ffyrdd y gallwn ehangu a chodi ymwybyddiaeth ymhellach o'r cymorth sydd ar gael.

Rydym yn derbyn yn rhannol yr argymhelliad i fynd i'r afael â materion sy'n gysylltiedig â chaffael ac arian cyfatebol. Mae'n ofynnol i holl awdurdodau cyhoeddus y DU, gan gynnwys Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, sicrhau bod eu cyllid yn cydymffurfio â thelerau Deddf Rheoli Cymorthdaliadau 2022. Mae cyllid ar gyfer ymchwil, datblygu ac arloesi yn ddibynnol ar uchafsymiau'r llwybrau cydymffurfio â chymorthdaliadau perthnasol sydd yn eu lle ar hyn o bryd. Byddwn yn adolygu ein dull o ariannu cyfatebol, ac opsiynau posibl ar gyfer mwy o hyblygrwydd, fodd bynnag, mae rheoleiddio cymorthdaliadau yn y DU yn fater a gedwir yn ôl ar hyn o bryd.

Mae'r byd caffael yng Nghymru wedi newid yn sgil cyflwyno tri darn o ddeddfwriaeth sy'n effeithio ar y ffordd y bydd y sector cyhoeddus yn caffael yng Nghymru.

Dyma nhw:

- Deddf Caffael 2023 (Y Ddeddf)
- Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 (Deddf SPPP)
- Deddf Caffael y Gwasanaeth Iechyd (Cymru) 2024 (Deddf HSP)

Mae'r Ddeddf Caffael yn cynnwys darpariaethau i gefnogi busnesau bach a chanolig, gan gynnwys:

- Dyletswydd benodol ar awdurdodau contractio i ystyried sut i leihau a dileu'r rhwystrau y gallai busnesau bach a chanolig eu hwynebu wrth geisio cael mynediad at gyfleoedd caffael cyhoeddus. Gall y rhwystrau hyn gynnwys prosesau tendro rhy gymhleth a'r gofyniad i gyflwyno dogfennau sawl gwaith, ac weithiau gall busnesau bach a chanolig gael eu hunain dan anfantais wrth gystadlu yn erbyn cwmnïau mwy gydag adnoddau ysgrifennu cynigion pwrpasol a mwy o brofiad o ran caffael yn y sector cyhoeddus.
- Mae'r rheolau newydd wedi'u symleiddio ac maent yn llai biwrocrataidd na'r Rheoliadau presennol, gan wneud contractau'r sector cyhoeddus yn fwy hygyrch i fusnesau bach a grwpiau gwirfoddol a chymunedol.
- Hefyd, bydd y platfform digidol canolog newydd yn rhoi rhybudd ychwanegol i fusnesau bach a chanolig ar weithgarwch caffael sydd wedi'i gynllunio a bydd yn eu galluogi i nodi a rheoli cyfleoedd caffael o bob rhan o'r DU ac o'r gwledydd y mae gan y DU gytundebau masnach â hwy.

At hynny, mae Datganiad Polisi Caffael Cymru, sy'n berthnasol i holl gyrff y sector cyhoeddus yng Nghymru, y mae llawer ohonynt yn cefnogi busnesau bach a chanolig a mentrau cymdeithasol lleol trwy brosesau ymgeisio ac adeiladu cadwyni cyflenwi lleol gwydn.